

Napirenden : a munkásszállítás

Percről percre milliók elenyésznek a közlekedést és bizony a kritikai észrevételek is jogosak — hangsúlyozta Pullai Árpád közlekedés- és postaügyi miniszter az országgyűlés építési és közlekedési bizottságának keddi ülésén. A Volán Tröszt központjában megtartott tanácskozáson, amelyen a munkásszállításról volt szó, nyomatékosan aláhúzták: a vasúti és a közúti munkásszállítás a teremtés egyik legfontosabb előfeltétele.

A munkásszállító járatok lényegesen pontosabbak, menetrendszerűbbek az átlagosnál. Viszont az is tény, hogy helyenként szinte elviselhetetlenül zsúfoltak a vasúti szerelvények s az autóbuszok. A Volán 75 ezer autóbuszjára példál 3,5—4 millióan utaznak 24 óra alatt lakó- és munkahelyük között. A városi zsúfoltságon

enyhít, enyhítene a lépcsőzetes munkakezdés. A feltételes módú azzal magyarázta a miniszter, hogy jó néhány tanács felvállról veszi a közlekedésszervezést, mintha nem is a lakosság legközvetlenebb érdekeiről lenne szó. Az ülésen felszólalt és elismerő szavakkal szölt a helyi Volán forgalomirányítóirol és autóbuszvezetőiről Jura-tovics Aladár Csongrád megyei képviselő. Többen szóvá tették, hogy több mint tízezer a vállalati, üzemi busz egy része kihaználatlanul, gazdaságtalanul közlekedik.

A Gyarmati János elnöklétével megtartott tanácskozáson érthetően tág teret kaptak a mindennapos gondok, de az is kiderült az eszmecsereből, hogy óriási a fejlődés az egykori fakaruszoktól a mai panorámás buszokig. (MTI)

Magyar-japán kooperáció

Japán cégek érdeklődését is felkeltette az Ikarus gyár 280—T típusú csuklós járműve, s az elmúlt hónapokban a Hitachi cég a csuklós trolibuszok gyártásához kooperációs tárgyalásokat folytatott a gyárral és a Mogúrt külkereskedelmi vállalattal. Most megállapodtak, hogy a japán cél villamos berendezéseit beépítik a magyar járműbe, s jövő év első felében próbaútra indul a prototípus. Ennek sikerétől függően születet majd megállapodás a gyártási együttműködésről a magyar és a japán iparvállalatok között. Az Ikarus azért keres kooperáló partnereket, mert a trolibuszokhoz szükséges elektromos egységeket, aggregátokat itthon nem gyártják. (MTI)

Tanyai gyerekek

Gyakran felbukkannak az országutak mellett.

A nagy iskolatársa húzza a vállukat, de cseppet sem zavarják őket a nagy teher- és a személygépkocsiblakokból pászáló pillantások. Amelyek sajnálkoznak, rácsodálkoznak. Ők rendületlenül gyalognak naponta több kilométert is. Mert ha a papának van kocsija, arra nincs mindig idő, hogy a gyereket az iskolába vagy haza vigye. Így hat-tíz éves fejfel járják a földet, utakat, de a terheléshez már annyira hozzászoktak, hogy fel sem veszik a megerőltető napi menetelést, a hajnali kelést. Nem, mert tanyai gyerekek.

Magyarország térképére nincsenek rárajzolva a tanyák. De a vályogból vert tanyai házak vagy a szép két-három szobás épületek ezrei ott bújnak meg a városok és falvak között. A szántóföldek barázdáin szaladó oszlopok elektromos huzaljai vizik a világosságot a pusztá mélyébe, a legeldugottabb helyekre, ahol csak tanyák vannak. És a tanyavilág csápjai még mindig nagy területeket karolnak át. Elsősorban az Alföldet, hiszen a tanyás megyék a Dunától keletre voltak és maradtak is. Hosszasan lehetne meditatálni a történelmi képződményörökség okozta mai jelenségeken. De a képletek többnyire köztudottak. Mindenféle társadalmi gondoskodásnak, segítségnek az a célja, hogy egyre kevesebb tanya akadályozza a nagyzem mezőgazdasági termelést, a táblástást, s minél hamarabb felszámolják az elmaradottságot, a hátrányos helyzet otthonait.

Az élet korántsem egyszerű. Hiszen még tízezrek ragaszkodnak régi portájukhoz, sajátos életmódhoz, ami a villamosítással, a tévével, rádióval, gépkocsival korántsem azt az elszigeteltséget jelenti, mint tíz vagy húsz évvel ezelőtt. Nem véletlen, hogy a tanácsok az üres, elhagyott tanyákhoz elővásárlási jogot biztosítottak a téveseknek. Mert a városokból, községek-ből könnyen, gyorsan megközelíthető házacskák rendkívül keresettek. Napjainkban kétféle törekvésnek lehetünk tanúi: beköltözés a falvakba, városokba; és az urbanizáció káros hatásai elől kiköltözés a nagyobb települések közelébe. A sokféle jelenségnek az a végeredménye, hogy a ta-

nya ma is ezrek és ezrek hajléka, otthona. Ezer és ezer gyerek ott cseperedik fel és indul útjára. De milyenek is a mai tanyai gyerekek?

Pirosposzsgások, mozgékonyak, jól tápláltak, erősek és egészségesek — hangoztatják elsősorban azok a városi pedagógusok, akik az urbanizáció káros kinövéseitől féltik a sorozáson meg nem felelt fiaikat. Hátrányos helyzetűek és a tehetségesek közül nagyon sok elkallódik, bizonyítják a pszichológusok, tanárok, szociológusok, mert a tanyai osztatlan és a nagyközsegi, városi szakosított iskolák között óriási a színvonal-különbség. Mert: ... és a felsorolás helyett néhány magyarázat, ami a tanyai gyerek sorsát jobban megvilágítja.

Szociológiai pontossággal képtelenség a tanyai háztartások kulturális, társadalmi szokásait meghatározni. Tájégségként különbözőek. De ami tény, a tanyai otthonok többségében még mindig egy könyv van. A takarékbetétkönyv. Így aztán a gyerekek semmiből nem szenvednek hiányt, legföljebb a kultúrából. Nagyon sok helyen külön szobájuk van, szép ruhát vehetnek fel, a legmodernebb és legdrágább magnót vásárolják. Nyaranta sokat dolgoznak, segítenek a szülőknél a háztájiban, de előfordul, hogy a 16—18 éves fiatal szülei gépkocsijával utazik a Balatonra vagy a tengerpartra nyaralni. Amikor egy alkalommal a városban dolgozó, de még tanyán élő 15 éves szakmunkástanulókkal beszéltem, meglepőde tapasztaltam, hogy egyik sem akar a városba beköltözni. Amint délutánként hazakernek, folytatják a munkát szülei gyümölcsösében. Már ők is gyűjtik a pénzt, s azt szeretik, ha húszéves korukra saját autójuk lenne. Ha a gazdasági felemelkedést így követné a kulturális is, akkor a köznevelődés térképén alig lenne fehér folt. A teljes igazság kedvéért illik szólni arról is, hogy a tanyákon élnek elszegényedett emberek is és csak telepes rádiót lehet hallgatni, mert nincs villany.

A tanyai gyerekek sorsa még mindig a környezet szorításától függ. Mivel a kultúrálódás lehetőségei szűkösek, hiányzik az ottani inspiráció, a segítés, így túl sok fiatal képtelen hosszú kerülőúton céljához eljutni, mert 14—15 éves korában nem volt, aki figyelmeztette volna, nem volt aki segítette volna: ezt csinál, vagy azt csinál.

Ezért is fordul a társadalom figyelme feléjük.

Az elmúlt években különböző akciók — üzemek televíziót vásároltak tanyai iskoláknak, szocialista brigádok társadalmi munkában villanyt vezettek az eldugott helyekre — jelezték a fokozott törődést. Különösen figyelemre méltó a Csongrád megyei tanács intézkedése. Közel 70 millió forintos költséggel kollégiumot építettek Szegeden a legtehetségesebb tanyai gyerekeknek. Az ott élő 260 általános és középiskolás a város legjobb iskoláiban tanul. A kollégiumba egyszerű bejutni, alapja a tehetség. A gyerekekre a tanyai iskolák igazgatói hívják fel a figyelmet, ők ajánlják felvételeire a legjobb diákokat. A fiatalok olyan körülmények között élnek a csodálatosan szép és modern diákotthonban, amiről a tanyai iskola padjaiban álmodni sem lehet.

Négyágvas szobákban laknak, és az épület minden szintjén tágas klubszoba, tanuló van. A kollégium 15 pedagógusa, különböző szakos tanárok, állandóan foglalkozik a nebulókkal. Ellenőrzik az előmenetelt, kapcsolatot tartanak az iskolákkal, de a szülőkkal is, akik rendszeresen meglátogatják a távolba szakadt lányukat, fiukat. A kollégium eredménye már két év után is dicséretes, a tanulmányi átlag 4-es fölött van. A gyerekek eleinte nehezen szokták meg az új körülményeket, gátlások, féltékek, de ezeket az érzéseket hamar legyűrik. Persze nem könnyű megszokni az új környezetet. Az egyik kislány például így vall levelében: „Városi mérnök papájú lányokkal színházba mentem. Előtte anaszturmixot ittunk és nem mertem mondani, hogy most ittam először ilyet. A városi lányok előtt sosem mondom, hogy tanyán lakom. Perben állok önammal.”

A társadalmi gondoskodás, segítés jelentőségét hamar felismerik és azt is tudják, tehetségükkel már nem kallódnak el. Íme egy másik levél: „Nem jövök vissza, nem hagyom itt a diákotthon meg a nehez iskolát. Csinálom, ha beleszakadok is. Csak így lehet belőlem történész. Szeretek titteket, édesanya és édesapa, nagyon hiányoztok is, de a tanyán sosem tudnám utolérni azokat, ahol könyvtár van és akiknek mindjárt tudnak segíteni a tanulásban, ha valamivel nem boldogulnak.”

Halász Miklós

Hévízkutak Csongrád megyében

A termálenergia felhasználásának lehetőségei

Sok állam örülne — különösen az egyre nehezebb energiaellátás közepete —, ha oly sok meleg víz rejtőzne földje alatt, mint amennyi éppen környezetünkben található. A termálviz hasznosítása igen sokoldalú, föl lehet használni a mezőgazdaságban, az iparban és a lakossági szolgáltatások területén is, valamint, ha megfelelő a gyógyhatása, akkor az egészségügy veheti igénybe betegök gyógyítására. Tegnap, kedden a Csongrád megyei Termálenergia-hasznosítási Bizottság ülést tartott és arról számoltak be, hogy miképpen használják fel a már feltárt termálenergiát a megyében. Dr. Tóth Mihály megyei főktész, a bizottság titkára előadásában sokoldalúan elemezte az eredményeket, elmondta, milyen gondok vannak, miként, milyen módon lehetne jobban kihasználni a meglévő adottságokat.

Mint köztudott, a hévízkutak fúrása az ötvenes években kezdődött, majd erőteljesebben a hatvanas és hetvenes években folytatódott. Jelenleg a megyében 83 termálkutat tartanak nyilván, amelyből 50-et a mezőgazdaság használ. Termálenergiával jelenleg 42 hektár alapterületű növényházat és 81 hektár fóliával fedett területet látnak el. Ezenkívül állattartó telepeket, terményszárítókat, üzemi és szociális épületeket is fűtenek vele. Az elmúlt években telassult a termálenergia felhasználásának üteme. A legtöbb gazdaságnak nincs elegendő pénze, hogy üvegházat építsen, így többek között nem tudják kihasználni a meglévő kutakat Földéakon, Pityarosan, Nagymágocson, Szőregén.

Néhány gazdaságban viszont jelentős fejlődést láthatunk. A szentesi Árpád Tsz 13,6 hektár, a szegvári Puskin Tsz 2,2, a forráskúti Haladás 1,1, a szegedi Új Élet Tsz 6,5, a szegedi Fel-szabadulás Tsz 6,5 hektáros területén épít üvegházat és fóliatelepeket. Egy időben gondot okozott a kutak fúrása, nem volt megfelelő kapacitás és vállalkozó. A tervezett 18 termálkútból eddig csak nyolc készült el, a többit talán jövő év végéig elkészítik.

Kitűnt a bizottság tájékozottajából az is, hogy a korábban fűrt kutak többsége nem ad annyi energiát, mint amennyire számítottak. Például a szentesi termelőszo-

vekezet három kútja az óránkénti 20 millió kalóriával szemben csak 11 milliót ad. Ha a többi kutak is ilyen „szerények” lesznek, akkor vagy újabb kutakat kell fúrniuk, vagy pedig kazánházat kell építeni, amely magasabb hőfokra forrasztja a vizet. Ugyancsak kedvezőtlen tapasztalat, hogy a korábban fűrt termálkutat vizhozama, ha lassan is, de állandóan csökken.

A bizottság tagjai, s a meghívott szakemberek élénk eszmecsere folytattak a termálenergia felhasználásának további elősegítése érdekében. A kormányzat is támogatja a termálviz széles körű hasznosítását, elsősorban olyan területeken, ahol segítségével más energiaforrástól takaríthatnak meg E célra — energiaraionalizálásra — 600 millió forintot biztosítanak. Az AGROBER képviselője elmondta, hogy a mai lassabb tempó legfőbb oka a pénzhiány, de a tévesek sem tudják pontosan, mit is kellene, lehetne csinálni a közelükben levő termálenergiával, és annak felhasználása egyes területeken mennyibe kerül, mekkora beruházást igényel, és a befektetés milyen módon, mennyi idő alatt térül meg. Az AGROBER szívesen készíti tanulmányokat, beruházási terveket. A kőolajkutatók a meddő kutakat, melyeknek megfelelő mennyiségű és hőmérsékletű vize van, szívesen átadják hasznosításra. Így például kútsoportokat lehet használni a mezőgazdaságnak üvegházakat, fóliatelepeket építeni. Szeretnék a termálenergiát Szeged új lakónegyedében is felhasználni. A tervek szerint Tarján 6000 lakását meleg vízzel látnák el, elsősorban nyáron, amikor a hőközpontok csak meleg vizet „állítanak elő”. Jelenleg is különféle vizsgálatokat, számításokat végeznek a szakemberek, hogy az Északi vároprészben ezután épülő 2890 lakásnál érdemes-e nemcsak a melegvíz-ellátást, hanem a fűtést is „rábizni” a termálkutatra. Minden bizonytalanságot nagy örömet jelent, elsősorban a szegedieknek, de a környékbelieknek és az ide látogató vendégeknek is, hogy hamarosan négy fűrdőmedencét építenek, ame-

lyekben különböző hőmérsékletű termálvíz lesz.

Itt van a kincs a talpuk alatt, az igaz, de az is igaz, hogy a felhasználása nem is olyan egyszerű. Sok pénz szükséges még a legegyszerűbb beruházásokhoz is, de mindenképpen érdemes nagyobb figyelmet szentelni e természeti kincsnek, hiszen minden energiaforrástól ugyancsak sokba kerül. S ha még oly bőségesen is rendelkezünk termálvízzel, anynyi még sincs, hogy feltűnően pazaroljuk. A termálkutat, ha nem is oly könnyen, mint a lakásunkban levő vízcsapot, el lehet zárni, ha nincs szüksége rá, a felhasználónak, vagy vízhozamát szabályozni. Reméljük, hogy a termálenergia hasznosításával foglalkozó bizottság és mindazon érdekeltek, kik közreműködnek abban, hogy fokozzuk a felhasználást, a sokoldalú hasznosítást, megtalálják a jelenlegi gondok megoldásának lehetőségeit.

Varga Lajosné köszöntése

Bensőséges ünnepség színhelye volt tegnap délelőtti Varga Lajosnének, a munkásmozgalom régi harcósának dorozsmai lakása. Nyolcvanadik születésnapja alkalmából otthonában köszöntötték őt Gyárfás Mihály, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára és Berta István, az MSZMP Szeged városi bizottságának titkára, s nyújtották át neki a megyei és a városi pártbizottság köszöntő levelét. Varga Lajosné 60 éve kötődik a munkásmozgalomhoz, a pártnak 1929 óta tagja. Több magas kitüntetés birtokosa: a Szocialista Hazáért Erdemrendet 1967-ben, a Felszabadulásért Jubileumi Emlékéremet 1970-ben vette át. Húsz éve vonult nyugdíjba, a dorozsmai József Attila Termelőszövetkezetből.

A nagyzemmi állattenyésztésről

A nagyzemmi állattenyésztés-tartást gazdaságosabbá lehet tenni akkor, ha a nagyzemekben fokozottabban ügyelnek a helyes takarmányozásra, és a nagy termelőképeségű állomány számára zökkenők nélkül biztosítják a megfelelő tápanyagokat. Az állattartó telepeken azonban gyakran nehézséget okoz a táplálkozás zavarainak időbeni felismerése. Az állatorvosok számos esetben már csak akkor tudnak beavatkozni, amikor visszaesnek a hozamok, s táplálkozás-életani zavarok mutatkoznak. A tudományos kutatókat mindenképp foglalkoztatják azok a lehetőségek, amelyekkel az állati szervezet energia- és tápanyag-forgalmában mutatókó rendelkezésük még a klinikai tünetek beállta előtt kimutathatók. Ezek az újabb kutatási ered-

mények foglalkoztatták kedden az Állatorvostudományi Egyetemen a Marek József tudományos napok események résztvevőit: 3 ország állatorvosainak, tudományos kutatóinak képviselőit. A szakemberek rámutattak arra, ha időben észlelik az esetleges takarmányozási és tápanyagforgalmi hibákat, s nyomban intézkednek is, az állatállomány a hozamok csökkenése nélkül átvészeli a kezdődő zavarokat, betegségeket. Ezért is terjed a vérvizsgálat módszereinek alkalmazása.

A tanácskozáson a szaporodás-biológiai zavarok is szóba kerültek. A szakemberek szerint a fokozatos megteremtődtek a feltételek ahhoz, hogy megfelelő állatorvosi és állattenyésztői beavatkozással az eddignél nagyobb számú életképes utód jöjjön a világra. (MTI)